

DOSSIER DE L'EXPOSICIÓ

A Gaza i de tornada a casa Transcendent les fronteres colonials a Palestina-Israel

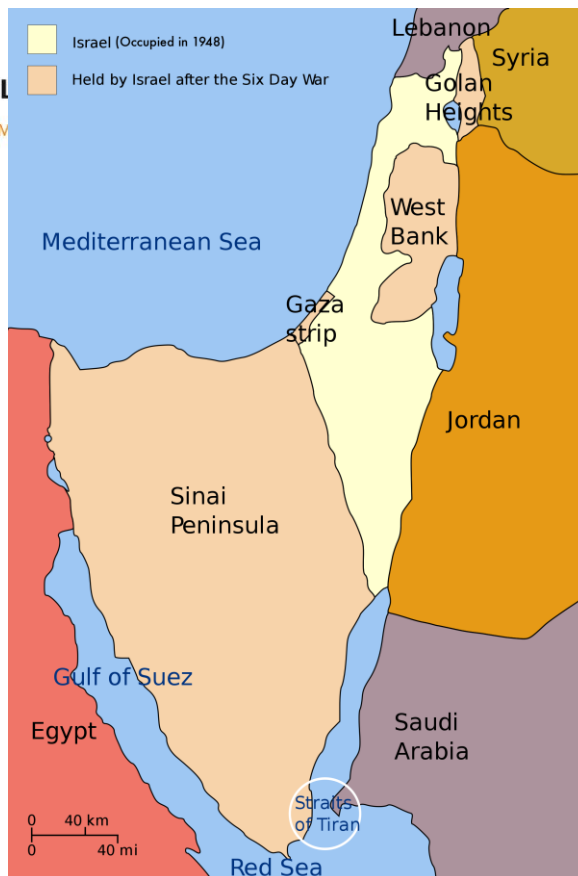
L'exposició "Revivint al-Ma'in a Nir-Oz" es va presentar el passat mes de juliol de 2019 a la sala d'exposicions "The White House Gallery" del kibbutz¹ Nir-Oz, a Israel. Aquesta edificació és la darrera estructura del poble palestí d'al-Ma'in, avui en dia situat al territori israelià als terrenys d'un kibbutz. Al-Ma'in és una de les 615 localitats destruïdes per Israel el 1948. Aquell any, Israel va expulsar 750.000 palestins en el que es coneix com la "Nakba" o la catàstrofe, en àrab. Els habitants d'al-Ma'in van trobar després refugi a la franja de Gaza, principalment a la ciutat de Khan Yunis. Fins al 1948, la franja de Gaza comptava amb aproximadament 70.000 habitants. Durant la Nakba, se li van afegir prop de 200.000 refugiats de diferents regions de Palestina.

Context històric i geogràfic

Les fronteres d'Israel van ser reconegudes i determinades el 1949. El 78% del territori del Mandat Britànic de Palestina es va convertir en "Israel", mentre que Cisjordània es va mantenir com a part de Jordània i la franja de Gaza (de 40 km de longitud i entre 6 i 12 km d'amplada) va quedar-se sota control egipci. Durant la guerra del 1967², Israel va ocupar aquests dos territoris addicionals i va completar així l'ocupació del país. A resultes d'aquesta guerra, Israel també va apropiar-se dels Alts del Golan i la península del Sinaí, per la qual cosa va multiplicar gairebé per quatre vegades la mida del seu territori. Aquesta segona fase de l'ocupació va obrir les fronteres entre Israel i la franja de Gaza, permetent als gazatís viatjar a Cisjordània a través d'Israel per qüestions privades o laborals.

¹ En català s'escriu "kibbutz" però hem preferit mantenir el nom en alemany "kibbutz" que deriva de la transcripció germànica internacional de l'hebreu *qibbūs* 'col·lectivitat, reunió'.

² També coneguda per Guerra dels Sis Dies entre el 5 i el 10 de juny de 1967 i que va enfrontar els exèrcits d'Israel contra els exèrcits d'Egipte, Síria i Jordània. Israel va derrotar els exèrcits àrabs i va incrementar el seu territori amb la península del Sinaí -retornada a Egipte el 1982- i els Alts del Golan.



A partir del 1967, Israel va començar a establir assentaments a la franja de Gaza (20 en total) cosa que li va permetre prendre el control d'una quantitat important de terres agrícoles. Israel va impedir per la força militar l'obertura d'un port i d'un aeroport, tot i que això estava recollit en els Acords d'Oslo signats el 1993. El 2005, el primer ministre Ariel Sharon va decidir de manera unilateral el replegament i desmantellament dels assentaments. Contràriament al que afirma la propaganda israeliana, segons la qual, la retirada tenia per objectiu facilitar la vida dels palestins, Israel manté el control terrestre, aeri i marítim sobre la franja de Gaza. D'aquesta manera, Israel s'estalvia esforços i mitjans per garantir una vida segura als israelians d'aquells assentaments, els quals representaven un focus de tensió permanent. El desmantellament dels assentaments israelians a la franja de Gaza va provocar el desplaçament d'uns 4.000 colons i, per als palestins, la "frontera" va esdevenir quasi hermètica.

El novembre de 2004 mor Yasser Arafat i les tensions polítiques entre Hamas i Al Fatah s'intensifiquen, sobretot després de les eleccions de 2006 en què guanya Hamas. El 2007 les dues organitzacions s'enfronten de manera armada a Cisjordània i Gaza, i Hamas manté el control de la franja de Gaza. Israel reacciona tancant els punts fronterers amb Gaza, iniciant un bloqueig que dura fins avui en dia.



Actualment, per als més de 2 milions de palestins que viuen a la franja de Gaza, pràcticament no hi ha solució ni punt de sortida, ni a través d'Israel, i gairebé tampoc a través d'Egipte. En els últims mesos, Israel ha permès que alguns milers de gazatís surtin diàriament per treballar a Israel. Aquest petit alleujament ha esdevingut un mitjà de pressió cada vegada que el lideratge de Hamas no segueix les regles determinades per Israel. A més, el govern israelià permet als gazatís rebre tractament mèdic a Israel o en altres llocs en casos d'urgències humanitàries importants. Avui en dia, la infraestructura de la franja de Gaza es troba en un estat lamentable. L'aigua corrent no és potable i l'electricitat només està disponible durant quatre hores al dia. La taxa d'atur s'acosta al 50% i la densitat de població és de 5.200 habitants per quilòmetre quadrat. En comparació, la densitat de població a Israel és de 405 habitants per quilòmetre quadrat i a Catalunya de 240. El bloqueig israelià permet controlar totes les mercaderies que entren a la franja de Gaza. La quantitat d'aliments disponibles és gairebé insuficient per evitar la malnutrició de la població. L'entrada il·legal de mercaderies també es realitza a través de

túnel excavats sota els passos fronterers amb Egipte.

Israel ataca Gaza diàriament per via terrestre, aèria i marítima. Cada uns quants mesos, Israel llança una ofensiva a gran escala contra la franja de Gaza que inclou bombardejos aeris i, de vegades, també atacs militars terrestres. Des del 1967, milers de palestins i centenars d'israelians han mort conseqüència d'aquests enfrontaments. En alguna ocasió, la resistència palestina inclou iniciatives armades, però el desequilibri militar és evident. De quan en quan els llançaments de míssils des de Gaza atenyent el territori israelià, causant ansietat i, a vegades, ferits.

Des del març del 2018, cada setmana els gazatís organitzen "Marxes pel retorn" al llarg de la barrera de separació amb Israel per demanar la fi del bloqueig i el retorn dels refugiats palestins a la seva terra. Israel respon disparant als manifestants majoritàriament desarmats, cosa que ha provocat, a data de març de 2019, 271 morts i centenars de persones ferides, segons xifres de l'Oficina d'Assumptes Humanitaris de l'ONU en els territoris ocupats. Tanmateix, Israel considera que les marxes representen una amenaça existencial i continua responent a través de la violència i els càstigs col·lectius.

Fins al 1948, al-Ma'in comptava amb 1.300 habitants. El poble fou ocupat i posteriorment destruït el 14 de maig de 1948 per una unitat del Palmah³, la unitat d'elit de l'exèrcit jueu. Els soldats van cremar les cases i la imatge del fum que pujava fins al cel, va restar gravada a la memòria dels vilatans que encara són vius. El doctor Salman Abu Sitta va néixer el 1937 a al-Ma'in i recorda com aquella nit, ell i altres nens, dones i ancians del poble es van amagar a un barranc profund proper format per una llera de riu llavors seca (el Wadi Farha, avui rebatejat com a "Nahal Mivrah" per Israel). Amb les primeres llums de l'alba, algú va treure el cap per sobre de la llera i va cridar: "Mireu el fum!"

"Oh, és l'escola. L'han destruït!" Vaig sentir com si una bomba m'explotés als budells. Va haver-hi una altra explosió que va aixecar una columna de fum (...) La nostra casa, totes les cases havien cremat i s'havien esvaït en fum. Columnes de fum que anunciaven la destrucció del nostre paisatge s'elevaven al cel."⁴ Alguns dies després, les unitats militars israelianes es van retirar de la regió i diversos habitants d'al-Ma'in van poder tornar al seu poble sota la protecció de l'exèrcit egipci, estacionat a la regió. El desembre de 1948, l'exèrcit israelià va atacar de nou i va expulsar definitivament l'exèrcit egipci, així

³ El Palmah (acrònim de Plugot Māhatz o companyies d'atac) va ser una unitat d'elit integrada a la Haganà, l'exèrcit no oficial del Yixuv (comunitat jueva) durant el Mandat Britànic de Palestina. Estava formada per uns 4.000 soldats i va realitzar la major part de la neteja ètnica del país durant la Nakba. Més enllà de la seva contribució militar, el Palmah va ser molt influent a la societat israeliana. Els seus membres van constituir la columna vertebral de l'alt comandament de les Forces de Defensa d'Israel (Israel Defense Force) i entre els seus líders destaca el futur Primer Ministre d'Israel, Yitshaq Rabbín.

⁴ Salman Abu Sitta. Cartografia del meu retorn: unes memòries palestines (2016)

com els habitants del poble.

L'ocupació d'al-Ma'in és representativa de l'ocupació de la majoria de pobles palestins per part de les forces israelianes el 1948: una força militar superior i organitzada ataca una localitat desarmada i poc protegida. En algunes poblacions palestines, però, es va organitzar una protecció local, la qual cosa va permetre defensar-se i rebutjar els atacs un primer cop. No obstant això, en la majoria dels casos els habitants no es van poder defensar i, o bé van ser expulsats o bé van fugir quan el perill s'acostava, tot suposant, evidentment, que tornarien un cop acabada la violència.

Quan la unitat del Palmah va ocupar al-Ma'in, es van destruir immediatament els edificis del poble. En moltes ocasions, les forces armades israelianes actuaven d'aquesta manera per evitar que els palestins tornessin. No obstant això, les localitats palestines no sempre van ser completament destruïdes per Israel el 1948. De fet, diversos centenars de pobles palestins només van ser destruïts gairebé 20 anys després, quan Israel va emprendre la seva gran onada de destrucció entre 1965 i 1970, inclosos els gairebé 200 pobles als Alts del Golan. Les destruccions que van tenir lloc immediatament després de l'ocupació van ser decidides cas per cas pels comandaments militars sobre el terreny. Quan el poble estava situat a proximitat de les línies de la futura frontera, com és el cas d'al-Ma'in, vorejant la franja de Gaza, el poble era destruït davant la preocupació de què els refugiats poguessin intentar tornar. La destrucció immediata dels pobles també va donar-se com un acte de venjança, sobretot en aquells llocs on la població havia presentat una forta resistència.

Com a al-Ma'in, les forces armades israelianes van derrotar els exèrcits àrabs que havien intervingut en un maldestre intent de salvar Palestina. Només en casos excepcionals els exèrcits àrabs van ser victoriosos. L'exemple més conegut és la batalla de l'exèrcit jordà contra l'exèrcit israelià a la Ciutat Vella de Jerusalem, que va romandre sota control jordà fins a la guerra de 1967. Els exèrcits jordà, egipci i sirí van destruir 26 localitats jueves durant la guerra de 1948 contra Israel. Al final de la guerra, l'exèrcit israelià havia conquerit i ocupat la majoria del territori històric del Mandat Britànic de Palestina (78%).



Nirim es va construir després de l'ocupació i destrucció d'al-Ma'in. Les ruïnes de les llars i altres edificacions encara eren visibles, i algunes d'elles encara ho són, 71 anys després de la Nakba. A la imatge següent, es poden veure les ruïnes de la botiga de queviures de la família As-Shawal, situada només a pocs centenars de metres de la sala d'exposicions. També es poden veure altres llocs d'al-Ma'in a prop de la "White House Gallery". El pou encara hi és però el molí va ser destruït quan el poble va ser atacat el 1948. Arie Shriber, un dels primers colons de Nirim, explica que el 1949 les ruïnes de l'escola d'al-Ma'in i de la casa d'Husein Dahshan Saqer Abu Sitta encara eren visibles.



Les ruïnes dels pobles palestins destruïts estan escampades per tot el territori israelià. Aquí i allà restes de les llars continuen en peu i en altres llocs la vegetació plantada pels palestins continua creixent. Aquestes restes sobreviuen allà, en silenci, sense cap nom ni referència històrica, però la seva presència roman com a fantasmes. Per exemple, a Lifta, a l'entrada occidental de Jerusalem, encara hi ha desenes d'esplèndides cases palestines abandonades. I sorgeix una pregunta: "Per què Israel ha permès que aquestes ruïnes es mantinguin i no les ha destruït completament?" Si Israel vol esborrar tots els records de la Nakba d'una manera tan fervent i metòdica, per què no desfer-se d'aquests vestigis? És difícil respondre aquesta pregunta de manera categòrica. Sempre que hi haguéssim o hi haurà necessitat de fer lloc, per exemple per construir altres estructures, les restes palestines són eliminades sense dubtar. En determinats casos, les autoritats decideixen esborrar-les per evitar que els ciutadans palestins d'Israel conservin la memòria dels seus pobles destruïts.

Un dels lemes sionistes més coneguts, atribuït a Israel Zangwill, escriptor i teòric del sionisme, a principis del segle XX, afirma que Palestina era "una terra sense poble, per a un poble [els jueus] sense terra". És a dir, la terra estava buida. Avui en dia a Nirim, encara hi ha persones que pretenen que al-Ma'in no va existir en realitat. Recentment, Arié Schreiber (87 anys), un dels colons fundadors del kibbutz Nirim, en ser entrevistat per un periodista sobre l'exposició, va afirmar: "La història i els fets són el que són. No té cap sentit inventar coses que no van passar. Aquells que parlen d'una gran presència efectiva de pobles àrabs habitats en aquesta regió, practiquen la política en lloc de la història." Declaracions com aquestes, que tendeixen a negar l'existència mateixa dels palestins o l'existència d'una nació palestina prèvia a les primeres migracions sionistes, encara es donen entre els israelians.

Contingut de l'exposició

Aquesta exposició explica la història del poble d'al-Ma'in des de la perspectiva dels seus habitants, els quals a dia d'avui continuen sent persones refugiades. Ahmad Salman Muhammad Sakar Abu Sitta (Abu 'Ala) és el nét de l'home que va construir l'edificació que actualment serveix de sala d'exposicions. Vam enviar a Musa'ab Bashir i Isabel Pérez, que vivien a la franja de Gaza, una foto aèria d'al-Ma'in feta el 1945. Van trobar-se amb Abu 'Ala i van mostrar-li la fotografia aèria perquè ell hi identificqués diferents llocs del poble.

El vídeo principal de l'exposició, anomenat "Anar a Gaza i tornar a casa", presenta la informació recollida durant la trobada amb Abu 'Ala que desemboca en una sèrie d'accions als voltants de la sala d'exposicions. La comparació de la fotografia aèria marcada per Abu 'Ala amb la topografia i els mapes actuals, va permetre identificar i marcar sobre el terreny els espais del poble d'al-Ma'in.

Una de les formes més efectives que té Israel per esborrar la memòria de la Nakba és la creació d'un relat en el qual només hi hagi un lloc marginal (si n'hi ha) per al desplaçament de la població palestina el 1948. Els israelians saben que hi havia palestins al país, però no saben gairebé res sobre les circumstàncies del seu desterrament. El relat israelià narra que els àrabs van declarar la guerra als jueus el 1948. Els palestins que van perdre les seves llars van pagar el preu per la seva derrota. Ells i els seus líders carreguen amb la responsabilitat total d'això, conclou l'argumentació israeliana més corrent.

Però la Nakba, a al-Ma'in, o a qualsevol altre lloc, no és el resultat d'una guerra. No hi va haver guerra entre israelians i palestins. Les forces israelianes eren molt més poderoses que les forces palestines, fins al punt que els casos de resistència armada apreciable van ser rars. En la majoria dels casos, no hi va haver cap resistència. Un dels mitjans per contrarestar el discurs israelià sobre 1948 és presentar testimonis dels mateixos palestins, traduïts a l'hebreu. Això també ho fa l'exposició, presentant material original als habitants dels kibbutz edificats sobre els terrenys d'al-Ma'in. Al vídeo principal, per exemple, Ayelet Ram, resident a Nirim, admet que no sabia que la majoria dels refugiats del poble viuen actualment a només uns pocs quilòmetres de casa seva.

Una acció principal que veiem al vídeo és la senyalització de les ruïnes del poble d'al-Ma'in sobre el terreny, cosa que demostra l'existència de vida palestina en aquests mateixos indrets fins al 1948. Aquests signes de vida representen el subconscient espacial de la terra. Aquestes ruïnes només existeixen com a pistes indesxifrables. L'objectiu d'aquest vídeo és conscienciar els israelians dels

kibbutz sobre les terres d'al-Ma'in, comunicant-los els noms dels propietaris originals de les cases destruïdes.

Malgrat tota la documentació, testimonis i detalls sobre al-Ma'in presentats en aquesta exposició, no és segur que el relat israelià es vegi modificat en la seva essència ja que es tracta d'una narració que de vegades arriba fins a negar l'existència mateixa d'una localitat palestina a l'indret on va existir. Durant una conversa amb un dels fundadors del kibbutz Nirim, va argumentar que allí no havia existir cap poble, sinó només algunes cases pertanyents a beduïns que vivien del contraban i d'assalts. Els habitants del kibbutz afegiran els noms del constructor i el propietari original de les cases, un cop acabada l'exposició? Fins a dia d'avui, la senyalització de la "White House Gallery" només presenta una informació parcial. Mentrestant, durant el transcurs de l'exposició, s'ha fixat un rètol informatiu en què s'esmenta el nom del seu constructor i propietari original: Ahmad Salman Muhammad Saqer Abu Sitta (Abu Breisha).

La fragmentació de l'espai entre la franja de Gaza i el territori d'Israel és un dels principals temes de l'exposició. Superar aquesta fragmentació representa l'esforç principal i el seu incomplet assoliment confirma la fractura violenta de l'espai. Els israelians no poden entrar a la franja de Gaza. A més, no s'acosten a la zona fronterera, per por a ser disparats per algú des de la banda palestina, tot i que això no ha passat mai. Quan es tracta dels palestins, apropar-se a la frontera implica arriscar la vida. Ha estat prohibit als palestins acostar-se a una franja de terra de diversos centenars de metres a la banda palestina i els que hi accedeixen estan exposats a trets, sovint mortals.

L'estel, "l'àngel de la història", que es pot veure al vídeo com un element de l'exposició, porta al seu revestiment la memòria fotografiada del territori del poble d'al-Ma'in l'any 1945. La foto és una dels milers de fotografies aèries que els britànics van prendre entre 1944 i 1946, i que es conserven als arxius cartogràfics que les autoritats del Mandat Britànic de Palestina van lliurar a Israel. El Departament d'enquestes i mapeig (Survey of Israel) del Ministeri d'Habitatge i Construcció israelià s'allotja a unes instal·lacions ben protegides a Tel Aviv i acull una gran quantitat d'informació cartogràfica de gran valor, incloent-hi informació relativa als refugiats palestins. Una part de les fotografies que mostren les localitats palestines abans de la Nakba són encara inaccessibles per al públic per "motius de seguretat".

La cua de l'estel està feta a partir de mapes de localitats palestines, sirianes i jueves d'Israel-Palestina

que es van destruir des del començament de la immigració sionista de jueus d'Europa fins a dia d'avui⁵. Actualment, als mapes publicats a Israel, aquestes localitats ja no existeixen. En alguns mapes de senderisme molt detallats, s'esmenten sota el terme de "restes". El mapa elaborat per De-Colonizer és un contra-mapeig que desafia el discurs colonial que pretén ocultar els centenars de localitats destruïdes per Israel.

El marc de fusta de l'estel està fet de canyís o senill (Phragmites) que encara creix al centre de Tel Aviv com a vestigi vegetal del poble palestí de Summayl. Un programa de construcció està a punt de destruir totes les restes de Summayl, que va ser ocupat el 1948. El terme municipal de Tel Aviv integra vuit localitats palestines que van ser ocupades durant la Nakba, de les quals no es poden trobar rastres en cap mapa o rètol. L'estel representa senyals de les destruccions i el seu nom recorda la tesi de Walter Benjamin en què la història seria una successió de destruccions. No hem pogut sobrevolar Gaza amb l'estel per culpa del vent que bufa en direcció nord-est del vent, i que recorda els estels i globus encesos que s'envien des de la franja de Gaza a Israel.

Una de les fotografies principals de l'exposició mostra Ahmad Salman Muhammad Sakr Abu Sitta (Abu 'Ala) que assenyala les terres del seu poble d'al-Ma'in des d'un lloc proper a la seva casa actual de Khan Yunis, simbolitzant la nostàlgia per la seva llar.

L'exposició mostra una fotografia aèria amb els llocs del poble marcats per Abu 'Ala i Mus'ab Bashir. A la mostra també es mostren les imatges i els sons del viatge que va efectuar la foto aèria, a mans de la periodista espanyola, des de la franja de Gaza fins a Jerusalem i d'allí va "tornar a casa" fins a la sala d'exposicions "White House Gallery", una casa construïda pel besavi d'Abu 'Ala. Les fotos de la carretera estan plenes de senyals de violència, present a tot arreu del país.

Les terres d'al-Ma'in comprenen una superfície de 55.000 dunams (55 km²) i s'estenen avui en dia sobre el territori de quatre kibbutz israelians: Nirim, Nir-'Oz, Magen i 'Ein HaShlosa. Actualment 1.700 persones viuen en aquestes terres, una mica més de les 1.300 que hi vivien el 1948. Els refugiats d'al-Ma'in representen unes 10.000 persones i viuen a Khan Yunis, a la franja de Gaza, a uns 8 quilòmetres d'on era al-Ma'in. Khan Yunis és una ciutat amb una superfície (54,56 km²) similar a la que tenia el terme d'al-Ma'in però que a dia d'avui alberga una població de 150.000 persones. Per fer-nos una idea us donem les superfícies de diferents termes municipals: Castelldefels 12,9 km², Granollers 14,9 km²,

⁵ Vegeu el mapa al lloc web de De-Colonizer: <https://www.de-colonizer.org/map>



Rubí 32,2 km2, Sant Adrià del Besòs 3,87 km2, Tarragona 63 km2 i Terrassa 70,2 km2.

Un dels arguments més comuns que es plantegen els israelians per oposar-se al dret al retorn dels palestins és que no hi ha espai suficient per acollir-los. La diferència en la densitat de població entre el territori superpoblat de la franja de Gaza i l'habitatge dispers a la banda israeliana demostra que aquest argument no té fonament. Yohanan Hagalili, un membre del kibbutz Nirim que apareix al vídeo, és més honest sobre les veritables intencions: "No volem que la major part de la població sigui àrab". La preservació d'una majoria jueva en un estat jueu és un principi que defensen tots els partits polítics jueus d'Israel.

El doctor Salman Abu Sitta tenia 11 anys en el moment de l'expulsió del seu poble i, des d'aleshores, segons afirma, va començar el seu viatge per tornar a casa. El 1995 Abu Sitta va visitar el seu poble amb la seva filla i la seva alegria és palpable al vídeo que documenta aquesta visita. És un dels palestins més actius quan es tracta de la lluita pel reconeixement del dret al retorn. Dos dels seus llibres més

importants es presenten a l'exposició i il·lustren la forta connexió que hi ha entre els refugiats en general -i els refugiats d'Al-Ma'in en particular- i les seves arrels. Les recerques d'Abu Sitta demostren que el retorn dels refugiats és possible des d'un punt de vista geogràfic.

El dret al retorn dels refugiats palestins és reconegut per les lleis internacionals. La Resolució 194 de l'Assemblea General de les Nacions Unides, adoptada el desembre de 1948, insta al retorn a les seves llars tan aviat com sigui possible. Així mateix, la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 reconeix el dret de qualsevol persona a sortir i tornar al seu país. Des de la seva creació, Israel s'ha oposat fermament a la implementació del retorn dels palestins. L'Estat d'Israel s'ha fundat de facto sobre aquesta objecció: el retorn dels refugiats significa la fi de la natura jueva de l'Estat. Tanmateix, una nova investigació realitzada per De-Colonizer demostra que gairebé un de cada cinc jueus d'Israel aposta pel retorn dels refugiats palestins en condició de pau amb els israelians. Aquest és també el punt de vista d'Ayelet Ram, que es mostra al vídeo.

L'intent de qüestionar la fragmentació de l'espai es completa amb quatre pintures realitzades per David Goss. Les pintures representen la localitat veïna de Khuza'a a la franja de Gaza, només a 3 quilòmetres de la "White House Gallery" i visible a través de la porta oest de la construcció. Les pintures de Goss introdueixen el paisatge del veí poble palestí a dins de la sala d'exposicions, de manera que formen part integrant del paisatge de la zona, proper i llunyà al mateix temps. Els israelians no s'interessen pels veïns palestins que viuen fora de les fronteres de l'Estat d'Israel. Sovint, fins i tot tenen por de visitar les ciutats palestines dins de l'Estat d'Israel. Les imatges de la veïna ciutat palestina de Khuza'a es presenten així com un intent per temptar els israelians a mirar-la, imaginar-la, a veure els palestins com a veïns i no com a temibles enemics. Les pintures realistes oscil·len entre el color depriment i arenós del ciment, i les alegres i surrealistes aquarel·les. Israel ha creat una zona de separació al llarg de la frontera amb la franja de Gaza, que conté recintes tancats, torres d'observació i dispositius de tir controlats des de la distància, entre d'altres mecanismes de repressió. Malgrat la intenció de veure més enllà de la separació, la frontera és visible a les pintures.

Wassim (un pseudònim) i la seva família viuen a la localitat veïna de Khuza'a. El seu pare va néixer a la ciutat de Salama, que avui en dia es diu Kfar Shalem i es troba a Tel Aviv. Fins al 1948, Salama comptava amb 7.800 habitants, tots ells expulsats durant la Nakba. Una part d'ells van trobar refugi a la franja de Gaza, i acte seguit, les cases palestines foren ocupades per jueus amb el permís de les autoritats. Aquesta era una manera d'evitar el retorn dels refugiats palestins a les seves llars. El pare de Wassim mai no ha tornat ni ha visitat la seva llar i el mateix Wassim va visitar Salama per primera vegada el

2014. Wassim va obtenir un permís per entrar a Israel per acompanyar el seu nebot que va rebre atenció mèdica inaccessible a Gaza. El vídeo "Sóc aquí" documenta la seva visita a Salama i es mostra al costat de les pintures de Khuza'a, la seva ciutat de residència actualment.

En lloc d'escriure els seus comentaris sobre l'exposició en el llibre de visites, es va demanar als visitants israelians que escriguessin un missatge per als refugiats d'al-Ma'in, de manera anònima si ho desitjaven, i que el dipositessin en una urna especial. L'objectiu principal de l'exposició a la "White House Gallery" és ensenyar als israelians dels kibbutz algunes coses que mai han après sobre el lloc on viuen. Però també és una oportunitat per fer un petit gest cap a les persones expulsades que ells van substituir. Els missatges s'exposaran i s'enviaran posteriorment als refugiats del poble d'al-Ma'in un cop tancada l'exposició. No estàvem segurs de quantes persones – i si n'hi hauria!- escriurien un missatge i quin seria el contingut dels seus missatges. Ens va complaure trobar 20 missatges escrits, alguns d'ells molt emotius. Aquí hi ha un d'ells:

"El que he vist avui ha estat molt emotiu, i fins i tot dolorós. Malgrat viure aquí durant més de 35 anys, sento la necessitat i l'esperança del retorn a la terra i revivre-ho amb les emocions d'antuvi, per revivre-ho amb la vostra cultura i els vostres costums, els dels residents originaris. Una terra no és un maó. Una terra són valors, són arrels, és un amor a un lloc. No hi ha lloc per a la deportació. El meu cor està amb vosaltres. Efrat Katz, Nir Oz."

Els missatges es mostren a l'exposició a Catalunya i descriuen l'estat d'ànim dels israelians que viuen a les terres d'al-Ma'in.

L'exposició sobre el poble palestí, que s'exhibeix a l'últim edifici dempeus – i que resulta ser una sala d'exposicions-, toca un tema més general que afecta sales d'exposicions, galeries d'art i potser també museus històrics israelians, ubicats a edificis palestins reconvertits que van ser erigits abans de la creació de l'Estat d'Israel. Quina relació hi ha entre les obres d'art, les presentacions històriques a Israel i les nombroses edificacions palestines a les quals s'exposen? Aquest és un projecte important que espero poder endegar en el futur.

El meu viatge a al-Ma'in i la zona entre Nirim i Nir-'Oz arriba a la seva fi després de tres anys fascinants. Entre les nombroses trobades que he viscut, hi ha la que vaig tenir amb Ayelet Ram, nascuda al kibbutz Nirim. Seguint les seves paraules a càmera, espero que aquesta exposició contribueixi a què els israelians s'alliberin de la càrrega com a colonitzadors, per viure i compartir la terra en igualtat i justícia comptant amb totes les seves persones residents i refugiades.

Eitan Bronstein Aparicio

De-Colonizer, www.de-colonizer.org/

Octubre 2019

ORGANITZEN:



COL·LABOREN:



**Ajuntament
de Castelldefels**



Ajuntament de Granollers



**Ajuntament
de Rubí**



**Ajuntament
de Sant Adrià de Besòs**



**AJUNTAMENT DE
TARRAGONA**



**Ajuntament de
Terrassa**